

ಕುಂದನಿ ಬೆಟ್ಟದಜೀವ

■ ಪ್ರವೀಣ ಕುಲಕರ್ಣಿ

ಕಳೆದ ವಾರ ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆ ದಾಸನದೊಡ್ಡಿಯ ಹಿರಿಯ ಜೀವವೊಂದು ಕಣ್ಮಣ್ಣಿದಾಗ ಆ ಊರಿನ ಜನರಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಊರಂಚಿನ ಕೆರೆ-ಕಟ್ಟಿಗಳಿಗೂ, ಅವುಗಳ ಆಶ್ರಯ ತಾಣವಾದ ಕುಂದನಿ ಬೆಟ್ಟದ ಪರಿಸರಕ್ಕೂ ಪೋಷಕನನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಅನಾಥಭಾವ. ಏಕೆಂದರೆ, ಕಣ್ಮಣ್ಣಿದ ಆ ಜೀವ ಸಾಮಾನ್ಯದ್ದಲ್ಲ. ಸಾಕಿದ ಕುರಿಗಳನ್ನೇ ಮಾರಿ 16 ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಅಪರೂಪದ ಜೀವ ಅದು.

ದಾಸನದೊಡ್ಡಿಯ ಕಾಮೇಗೌಡರು ಎಂದರೆ ಸಾಕು, ಕೆರೆಗಳ ನಿರ್ಮಾತ್ಮ ಎಂದೇ ಹೆಸರಾದವರು. ಆ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಅವರು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದು ತಮಗಾಗಿಯೇ ಅಥವಾ ತಮ್ಮ ಕುರಿಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ಅಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಜಮೀನುಗಳಿಗೆ ನೀರು ಹರಿಸಲೂ ಅಲ್ಲ. ಆ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದು ಪ್ರಾಣಿ-ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗಾಗಿ. ಕಾಡಿನ ಜೀವಗಳಿಗಾಗಿ ಮರುಗಿದ ಈ ಹಣ್ಣುಜೀವ ಯಾವ ಕುಹಕದ ಮಾತುಗಳಿಗೂ ತಲೆ ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ, ಯಾರ ನೆರವನ್ನೂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸದೆ ಕೆರೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದು ಒಂದು ಚರಿತ್ರೆಯೇ. ತಾವು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಕೆರೆಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹೋದಾಗಲೆಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಬಾಯಾರಿಕೆ ತಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಸಾರ್ಥಕ ಭಾವವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದವರು ಅವರಾಗಿದ್ದರು.

ಕಾಮೇಗೌಡರು ತಮ್ಮ ಕುಲಕಸುಬು ಕುರಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆಯನ್ನೇ ನಂಬಿ ಬದುಕಿದವರು. ಮುಂಜಾನೆ ಎದ್ದು, ರಾಗಿ ಮುದ್ದೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕುರಿಗಳೊಡನೆ ಬೆಟ್ಟದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟರೆ ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಮರೆತು ಪ್ರಕೃತಿ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದವರು. ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗಿನ ನಿತ್ಯದ ಅನುಸಂಧಾನ ಅವರನ್ನು ಭಿನ್ನ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ಬೆಟ್ಟದ ಕುರುಚಲು ಕಾಡನ್ನು ಉಳಿಸುವ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನೂ ತೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಮರ ಕಡಿಯಲು

ಬಂದವರನ್ನು ಗದರಿಸಿ ಓಡಿಸಿದರು. ಎದುರು ನಿಂತವರ ಜತೆ ಜಗಳಕ್ಕೂ ನಿಂತು ಪರಿಸರ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಶಕ್ತಿಮೀರಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದರು. ಸಸಿಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟು ಪೋಷಿಸಿದ್ದರು ಕೂಡ. ಹೀಗೆ ಪರಿಸರ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ನಿಂತ ಕಾಮೇಗೌಡರಿಗೆ ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟ ನಿಗಿನಿ ಕೆಂಡವಾಗುವುದು, ಪ್ರಾಣಿ-ಪಕ್ಷಿಗಳು ಕುಡಿಯಲು ನೀರಿಲ್ಲದೆ ಬಳಲುವುದೂ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಒದ್ದಾಡಿತು.

ಈ ಪ್ರಾಣಿ-ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕಲ್ಲ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದ ಕಾಮೇಗೌಡರು, ಹತ್ತು ಕುರಿಗಳನ್ನು ಮಾರಿ ಬಂದ ಹಣದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೆರೆಯನ್ನು ತೋಡಿಸಿಯೇಬಿಟ್ಟರು. ಆ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ನಿಂತು, ಬಾನಾಡಿಗಳು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಬಾಯಾರಿಕೆ ನೀಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆರಂಭಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅವರ ಹರ್ಷಕ್ಕೆ ಪಾರವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಋಷಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೆರಡು ಕೆರೆಗಳನ್ನೂ ತೋಡಿಸಿದರು. ಈ ಮೂರೂ ಕೆರೆಗಳು ಕಾಲುದಾರಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದು ಜನ ಓಡಾಟ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಅನ್ನಿಸಿದಾಗ, ಬೆಟ್ಟದ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆರಡು ಕೆರೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಈ ಕೆರೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷಾಂತರ ರೂಪಾಯಿ ವ್ಯಯಿಸಿದ ಕಾಮೇಗೌಡರು, ನೀರಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸಾಲ ಮಾಡಲೂ ಹಿಂಜರಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಕೆರೆಗಳು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಇರಬೇಕು ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಖಾಸಗಿ ಜಮೀನಿನ ಬದಲು ಸರ್ಕಾರಿ ಜಾಗದಲ್ಲೇ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದರು.

ಮಂಡ್ಯದ ಈ ಭಗೀರಥ ತಮ್ಮ ಬದುಕಿಗಾಗಲೇ ಕೆರೆ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಲೇ ನೆರವು ಬೇಕೆಂದು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಎಂದೂ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದವರಲ್ಲ.

ಸರ್ಕಾರವೇ ಅವರಿಗೆ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. ರಮಾಗೋವಿಂದ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯೂ ಅವರನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದಿತ್ತು. ಪ್ರಧಾನಿ ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿ ಅವರು 'ಮನ್ ಕಿ ಬಾತ್' ಸರಣಿಯಲ್ಲಿ ಮನಸಾರೆ ಹೊಗಳಿದ್ದರು. ಆಗ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದ ಬಿ.ಎಸ್. ಯಡಿಯೂರಪ್ಪ ನೇತೃತ್ವದ ಸರ್ಕಾರ ಕಾಮೇಗೌಡರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೌಲಭ್ಯ ನೀಡುವುದಾಗಿ ಭರವಸೆ ನೀಡಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಜಿಲ್ಲಾಡಳಿತ ತಮ್ಮನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ಭರವಸೆ ಈಡೇರಿಸುವಂತೆ ಕಳೆದೆರಡು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದ್ದರು.

ಪರಿಸರದ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕಾಮೇಗೌಡರು ಹಲವರು ವಿರೋಧಿಗಳನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅಕ್ರಮ ಮರಳು ದಂಧೆಗೆ ಅವರು ತಡೆಯೊಡ್ಡಿದರು. ಮರ ಕಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕಿದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರ ವಿರೋಧಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಹೋಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಕಾಮೇಗೌಡರು ಕೆರೆಗಳನ್ನೇ ಕಟ್ಟಿಸಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಸುಳ್ಳು ಸುದ್ದಿಯನ್ನೂ ಹರಡಲಾಯಿತು. ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಈ ಭಗೀರಥ ದೆಗೆದುಂದಿಲ್ಲ. ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಪ್ರಚಾರವನ್ನೂ ಬಯಸದೆ ತಮ್ಮ ಪಾಡಿಗೆ ತಾವು ಕೆರೆ ನಿರ್ಮಾಣದ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಾ ಹೋದರು.

ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹಸಿರಿನ ಹೊದಿಕೆ ಹೊದಿಸಿ, ಕೆರೆಗಳ ಮೂಲಕ ಜಲಸಮೃದ್ಧಿಗೂ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದ ಕಾಮೇಗೌಡರು ಕೊನೆಗಾಲವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೋವಿನಿಂದಲೇ ಕಳೆಯುವಂತಾಯಿತು. ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಅವರ ಕೊನೆಯ ಆಸೆಯಾಗಿತ್ತು. ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಆ ಆಸೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಇದೆಯೇ? ■